

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього

II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***

29-30 вересня 2023 року

Україна, Мукачево

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ: ТУРИЗМ,
РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE ECONOMY: TOURISM,
RECREATION AND COMMERCIAL SERVICES**

Збірник тез доповідей
II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
29-30 вересня 2023 року

**Україна, Мукачево
2023**

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)
С91

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 20 жовтня 2023 р.)*

С91

Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачєво, 29-30 вересня 2023 р.) / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачєво: МДУ, 2023. 91 с.

***Відповідальний за випуск:** Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

***Технічний редактор:** Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д. психол.н., професор (*голова*); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Маслиган О.О. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Папп В.В.– д.е.н., професор; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму, рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>

© Мукачівський державний університет, 2023

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму,
2023

Василь ЧМИГА ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ РОБОЧОЇ СИЛИ В ТУРИЗМІ	70
Світлана МИКУЛАНИНЕЦЬ, Богдан ЖИЛЮК АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЯК КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ КРИЗОВИМ СИТУАЦІЯМ	71
Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ, Олександр ВІТВИЦЬКИЙ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ	73
Тетяна ІЛЬТЮ РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ РЕКРЕАЦІЇ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	75
Павло БУШУЄВ НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ХІНТЕРЛАНДІВ КЛАСТЕРІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ	77
Отокар КАСИНЕЦЬ ОРГАНІЗАЦІЯ КРАЄЗНАВЧИХ ЕКСКУРСІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦЯ З ТУРИЗМУ	79
Надія КАМПОВ, Отокар КАСИНЕЦЬ, ЕТИЧНІ НОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ	80
Олена МАСЛИГАН, Вадим АНТОЛИК, Ганна АНТОЛИК, ПРОПОЗИЦІЇ З АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ	82
Ксенія ХАУСТОВА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ	84
Олександр ДІДОВИЧ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНА СФЕРА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	86
СЕКЦІЯ Психолого-педагогічні аспекти підготовки фахівців у сфері послуг	
Kateryna DZHUNKOVSKA, FORMATION OF SOFT SKILLS OF A SPECIALIST IN THE SERVICE SECTOR	89
Оксана ФЕЄР, Світлана МИКУЛАНИНЕЦЬ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	90
Оксана ФЕЄР ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ	91

– організація спеціалізованих тренінгів та семінарів для робітників туризму, що дозволяють їм вивчати нові методи та технології, а також обмінюватися досвідом з колегами.

– використання онлайн-ресурсів і е-навчання для надання доступу до навчального матеріалу із будь-якого місця та у будь-який час.

– співпраця з університетами та навчальними закладами: Співпраця з навчальними установами для розробки актуальних та спеціалізованих програм навчання, а також для забезпечення стажування студентів та підготовки майбутніх фахівців для галузі.

2. Вектор сталості та відповідальності спрямовується на розвиток сталого туризму та підвищення відповідальності у галузі.

3. Вектори гнучкості та адаптивності спрямовується на адаптацію робочої сили до змінних умов ринку. Зокрема, цей вектор формують наступні аспекти:

– гнучкість у робочому графіку, яка дозволяє галузі ефективно відповідати на змінні потреби клієнтів.

– адаптація до змін у попиті, яка дозволяє швидко адаптуватися до змін у обсягах роботи та виділених ресурсів (що коригуються в залежності від потреб ринку).

– безпека та готовність до кризових ситуацій, яка включає в себе готовність до дотримання стандартів безпеки, знання евакуаційних планів та дій в надзвичайних ситуаціях.

– здатність до комунікації та співпраці, яка визначає навички комунікації та здатність до співпраці з колегами, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами.

Це лише кілька основних векторів розвитку робочої сили в туризмі. Серед інших можна виділити такі аспекти, як роль регулюючих органів, вплив демографічних змін на робочу силу та впровадження нових технологій тощо.

Список використаних джерел

1. Жуков С. А., Кампов Н. С., Тодьєрішко Е. В., Крїмова О. С. Особливості управління кластерами туризму із формами гнучкої (нестандартної) зайнятості: на прикладі закарпатської області. *Агросвіт*. 2022. № 9-10. С. 29–35.

Світлана МИКУЛАНИНЕЦЬ

к.е.н., ст. викладач кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму

Богдан ЖИЛЮК

здобувач спеціальності Менеджмент

освітнього ступеня Магістр

Мукачівський державний університет

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЯК КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ КРИЗОВИМ СИТУАЦІЯМ

У будь-якому суспільстві, що функціонує як інтегрована соціально-економічна система, періодично виникають кризові явища, які ставлять під загрозу існування цієї системи. Важливим в цьому контексті є подолання кризового стану на підприємствах, які є основою національної економіки. У країнах з високорозвинутою ринковою економікою, антикризове управління стає невід'ємною складовою системи корпоративного управління, включаючи комплекс заходів з передбачення кризових ситуацій, а також розробку стратегій виходу підприємств із кризи та усунення її наслідків.

За останні роки, різні виклики, такі як пандемія, війна, бізнес-релокація, кадровий відтік, фінансові обмеження, дефіцит ресурсів для реалізації проєктів та інші щоденні негаразди, стали кризовими явищами, які впливають на підприємницьку діяльність в різній мірі. Тому підприємства постійно змушені переглядати свої плани, приймати оперативні рішення і вдосконалювати моніторинг ситуації. У цьому контексті антикризовий менеджмент стає необхідним, оскільки його метою є подолання проблем, які вже виникли, і розробка стратегій для виведення підприємств з кризового стану.

Антикризове управління включає в себе управління ризиками і невизначеністю, які можуть бути викликані як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, такими як військові конфлікти, епідемії, зміни законодавства, економічні коливання, технологічні зміни тощо. Антикризове управління включає в себе процес ідентифікації, оцінки та управління ризиками з метою зменшення негативного впливу кризових ситуацій.

Розуміння сутності кризи на підприємстві має вирішальне значення для розробки та реалізації антикризових стратегій і заходів, які спрямовані на запобігання кризам або ефективне подолання їх, забезпечуючи стабільність і розвиток підприємства. У разі непереборної кризи підприємство може призупинити свою діяльність або функціонувати за умов надання державної підтримки, використовуючи додаткові ресурси за рахунок невиконання зарплатної плати та невнесення платежів до бюджету чи по рахунках з контрагентами. Подолання кризи передбачає перехід підприємства до нового стану, який більш відповідає ринковим умовам і підвищує його здатність до самофінансування та розвитку.

Наслідки кризових ситуацій можуть бути тривалими або тимчасовими, оборотними або необоротними, кількісними або якісними. Вони залежать від природи і параметрів кризи, а також від ефективності антикризового управління. Ефективність управління залежить від професіоналізму керівництва, наявної стратегії мотивації, методів передбачення причин і наслідків, а також ефективної методології.

Антикризове управління є складним і багатограним процесом, який вимагає систематичного підходу, комплексних заходів та активної участі всіх зацікавлених сторін. Кризова ситуація характеризується непередбачуваністю та невизначеністю, вона призводить до пошкодження внутрішніх механізмів, що забезпечують адаптивність, гнучкість та стійкість підприємства, і вимагає якісно нового реагування з боку керівництва в умовах обмеженості часу.

Реагування на розвиток кризової ситуації передбачає використання методів діагностики та передбачення кризових явищ, які можуть виступати як засоби запобігання кризовим ситуаціям, так і сприяти зменшенню збитків в діяльності підприємства шляхом розробки заходів для мінімізації ризиків у напрямку, що несприятливий для підприємства. Отже, очевидно, що застосування антикризового управління на сучасному етапі має велике значення і актуальність.

Список використаних джерел

1. Єпіфанова І. Ю., Оранська Н. О. Сутність антикризового управління підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. №2. С. 265-269.

2. Журавська А. Р. Теоретичні засади антикризового управління сільськогосподарськими підприємствами. *Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету*. 2013. № 1-2(2). С. 227-235.

3. Афанасьєва О. Б. Методологічне підґрунтя реалізації системного підходу до антикризового управління. *Вісник Академії митної служби України. Сер. Економіка*. 2011. № 1. С.138-144.

4. Безверхнюк Т. М., Сенча І. А., Сивак Т. В. Державний механізм антикризового управління на засадах проєктного підходу: обґрунтування предметного поля

[Електронний ресурс]. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління.* 2014. Вип. 2. С. 23-29.

5. Романяк Г. М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища. *Наукові записки.* 2016. №1. С. 235-239.

Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ

к.е.н., доцент

доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму

Олександр ВІТВІЦЬКИЙ

аспірант кафедри економіки фінансів

Мукачівський державний університет, Україна

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ

Важливою складовою розвитку економіки держави є сфера туризму та гостинності, що слугує запорукою соціального розвитку добробуту населення. Однак, негативні події останніх років, що включають пандемію COVID-19, повномасштабне вторгнення РФ, дуже негативно вплинули на розвиток сфери обслуговування України. В цих умовах перед вітчизняними туристичними та готельно-ресторанними закладами стоїть складна задача утримати свої позиції на ринку послуг. Активізація підприємницької діяльності в цих умовах відбувається під впливом інноваційних процесів у всіх сферах економіки, але сфера обслуговування потребує особливого підходу до управління. Тому актуальним є визначення сучасних методів управління у сфері туризму та гостинності, що дадуть можливість підприємствам галузі не тільки вижити в складних економічних умовах, а й забезпечити кращі світові стандарти обслуговування.

Методи управління – це сукупність способів і прийомів впливу на колектив працівників та окремих виконавців з метою досягнення встановлених цілей. Слово «метод» – грецького походження (*methodos*), що в перекладі означає спосіб досягнення будь-якої мети) [1]. Через методи управління реалізується основний зміст управлінської діяльності.

Загалом, в системі менеджменту організацій сфери туризму і гостинності можна виокремити примусовий та спонукальний (мотиваційний) методи впливу та управління на підприємстві. Це є водночас взаємопротилежні, але й взаємодоповнюючі методи управління. При застосуванні примусових методів колектив змушується виконувати те, що вимагається керівництвом, а от у другому - кожен працівник сам зацікавлений виконувати доручену роботу, адже сам вмотивований і зацікавлений в результаті. У відповідності до цього можна виділити наступні методи управління:

- регламентуючі – організаційні, адміністративні,
- стимулюючі – економічні, соціально-психологічні [2].

У практиці управління туристичними підприємствами одночасно використовуються різні методи та їх поєднання. На сьогодні не існує єдиного визначення змісту, впливу та класифікації методів управління. Незалежно від способу класифікації всі методи управління логічно доповнюють один одного. В підсумку всі методи зорієнтовані на людей, які виконують різні види робіт.

Продуктивна реалізація економічних методів управління можлива за умови обґрунтованої самостійності методів керівництва. До прикладу, колектив розпоряджається матеріальними фондами, отриманим доходом і реалізує свої економічні інтереси.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>